

HERMAN VAN VEEN

Emile Schra

Herman van Veen

Portret van een veelzijdig kunstenaar

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten op de foto's
in dit boek te regelen volgens de wettelijke bepalingen.
Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen
doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

© Emile Schra 2015
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Pankra
Foto omslag © Govert de Roos
Foto auteur © Liesbeth Meijer
NUR 671
ISBN 978 90 468 1894 7
www.emileschra.nl
www.nieuwamsterdam/emileschra.nl

Inhoud

Proloog 9

- 1 Het warme nest 13
- 2 Van Anton Vis tot Antonio Caldara 27
- 3 Waar komt u vandaan? 47
- 4 Mama, kijk, met losse handen! 75
- 5 Voor- en tegenstemmers 99
- 6 De Harlekijnfamilie 115
- 7 Dagboek van een schotsenspringer 137
- 8 De wereld (mooier) kleuren 161
- 9 Unser Herman, clown de charme 181
- 10 Herman kan alles 223
- 11 Drie gevangenissen, geen theater 257
- 12 Nú-nú-nú! 275

Verantwoording 287

Gebruikte bronnen 291

Persoonsregister 297

Het is voor mij
wonderlijk
confronterend
ontroerend
en soms amusant
dit boek te lezen.

Ervaar het als een tijdreis
langs vertrouwde mensen en plaatsen.
Het beeld dat ik krijg
van wie ik zou zijn
gezien door zoveel ogen
is dat van een door het leven gegrepen persoon
die zijn gevoelens probeert te begrijpen
en ze omzet in 'kunst'.
Een man die schijnbaar onvermoeibaar sleutelt
aan mogelijkheden.

Heb geen idee hoe de objectieve lezer
een en ander tot zich zal nemen.
Daarvoor zit ik te dicht op het onderwerp.
De meeste puntjes in dit boek
dat blijkbaar geschreven wilde worden
staan midden op de i.

Bij het lezen dacht ik zo af en toe
was ik ooit zo naïef?
Ooit zo dapper?
Ooit zo jong?
Ik las vaak
wat ik al niet meer ben.
Soms dacht ik wel
hij is nu even mij
toen ik nog was
wat hij toen zei.

Herman van Veen, februari 2015

Proloog

Amsterdam, Koninklijk Theater Carré. 25 november 2014. Vanavond staat Herman van Veen voor de vijfhonderdste keer op het podium van het majestueuze theater. Bijna alle zestienhonderd pluchen stoelen zijn bezet door een bont gezelschap van dertigers, veertigers, vijftigers, zestigers en nog oudere bezoekers. Onder hen zijn vrienden, oud-medewerkers, vakgenoten en familie: zijn vrouw Gaëtane, dochters Babette en Anne, zijn zoons Valentijn en Merlijn (achter de geluidsknoppen). Ook aanwezig zijn mentor Nico Knapper, gitarist Harry Sacksioni en blazer Hans Koppes, collega's zoals Paul van Vliet, Jochem Myjer, Liesbeth List, Trijntje Oosterhuis en Sanne van der Wal, voormalige medewerkers aan de techniek Gerard Jongerius en Hans van der Linden, en vele anderen.

Met zijn nieuwe, kersverse programma staat Herman van Veen in totaal zeven weken achtereen in Carré. Hij komt hier al sinds 1971. In dat jaar speelt hij twintig voorstellingen, de eerste op 5 mei. Er zijn die avond slechts 168 stoelen bezet, maar dat wordt bij de daaropvolgende optredens snel meer. De show begint met een klassieke pianosolo door Laurens van Rooyen, gevolgd door een paar minuten muzikaal vuurwerk door de overige muzikanten op orgel, drums en elektrische gitaar. Daarna maakt een fluitende Van Veen zijn entree via de zaal. In die tijd bevinden zich alleen maar jonge jongens voor, op en achter het toneel. Jongens met lang haar en stevige bakkebaarden: Laurens van Rooyen aan de vleugel, Erik van der Wurff op orgel en bas, Hans Koppes doet trombone en is tevens toneelmeester, Harry Sacksioni op akoestische gitaar, Tonnie Koning op slagwerk en Jan van der Voort op elektrische gitaar en bas.

De platenhoes van toen vermeldt dat manager Maks van Tuil verantwoordelijk is voor 'kaars' en Gerard Jongerius voor het licht. Herman is op dat moment nog niet kaal; hij heeft lang, blond, war-rig haar, stevige bakkebaarden, draagt een blauw broekpak en een witte coltrui. Hij is verantwoordelijk voor de samenstelling en regie van dit allereerste Carré-programma en bespeelt de viool, gitaar en piano. Maar bovenal zingt hij over heel uiteenlopende dingen: over liefde van later, over Suzanne die je meeneemt naar een bank langs het water, over een kinderfiets, over de vergeten held Jacob Olle, over de burens boven die weer eens ruzie hebben. Ook eert hij zijn vader, want dat was een wonderkind: 'In plaats van sperma spoot hij zangzaad.'

Als 43 jaar later het enorme, tien meter hoge voorbeeld is open-gezoefd, staat er een man van bijna zeventig op het toneel: kaars-rechte rug, spiegelgladde schedel met wit haar aan weerszijden, beetje bakkebaard, elegante ruinvallende broek en overhemd. Vóór hem een lessenaar met de teksten van die avond. Hij wordt omringd door drie vrouwen (Jannemien Cnossen, Saskia Egtberts en Edith Leerkes) en, opnieuw, door een paar jonge jongens: de stagiair Rikkert van Huisstede, Julian du Perron, Robin Scherpen en Dave Wismeijer. De bakkebaarden ontbreken of zijn (uitermate) kort, het haar is in de meeste gevallen zorgvuldig geknipt.

Direct vanaf het begin brengt deze groep van acht een opzwe-pende versie van 'Ozewiezewozewiezewalla' met behulp van één basgitaar, twee akoestische gitaren (waarvan Van Veen er één be-speelt), drie violen, een klarinet en drums. Op de achtergrond staan over de gehele breedte van het toneel instrumenten opgesteld, in-clusief een vleugel en verschillende trommels. Dat zal de rest van de avond in belangrijke mate vullen: een groep muzikanten die energie uitstraalt en waar het plezier van af spat.

Net als in zijn eerste Carré-voorstelling bespeelt Herman zowel de gitaar als de viool, kruipt achter de piano voor minimalistische vingeroefeningen à la Steve Reich en slaat een partijtje roffels mee op de trommels. Tussendoor huppelt, heupwiegt en tapdanst hij wat. De meeste teksten die hij in dit vijfhonderdste optreden uit-

spreekt of zingt, gaan terug naar het verleden. Zijn ouders passeren veelvuldig de revue, zijn jeugd en schooltijd, maar ook de dood. Toch wordt het geen avondje nostalgie. Hij blikt niet met spijt of heimwee terug op dat wat voorbij is. Dit hele titelloze programma wordt gedragen door een opzweepende en lichtvoetige toon, die met name tot uitdrukking komt in swingende versies van evergreens als 'Mister Sandman', 'Tutti Frutti' en 'Marina': nummers uit Van Veens jeugd. Slechts hier en daar sluipt een donkerder ondertoon de avond binnen, zoals bij 'Kraanvogels' over gevallen soldaten of in het beroemde 'Rozegeur', dat is gearrangeerd met behulp van licht vervormde en vervreemdende klankcombinaties. Het muzikale ensemble zorgt voor dynamiek door soms van plaats te wisselen, te gaan zitten op een practicable om te luisteren naar een collega die so-leert. Dat gebeurt vooral door Edith Leerkes op klassieke gitaar.

De sound van de muziek is anders dan in voorafgaande jaren. Violen en gitaren zijn sterk aanwezig, evenals de inbreng van de jongere muzikanten. Het pianospel van Erik van der Wurff, Van Veens vaste begeleider die op 22 september 2014 overleed, ontbreekt. Verschillende nummers in deze show staan op de nieuwe cd *Kersvers* (2014). In *NRC Handelsblad* spreekt Jan Vollaard van 'een van de meest relevante popalbums van het jaar'. Volgens hem vindt Van Veen zichzelf opnieuw uit op deze cd, die 'knispert van minimale elektronica, dartelt van springende gitaarnoten en zoemt van de donzen, altijd wat plechtstatige stem van de zanger'.

Ook tijdens de vijfhonderdste Carré-voorstelling vormt Herman het middelpunt van de show. Als hij zingt, beweegt hij nauwelijks. Stem, tekst en de beelden die hij oproept, doen het werk. Die minimale aanpak zorgt voor impact. Maar Van Veen is genereuzer dan ooit. Hij geeft volop de ruimte aan Edith Leerkes (die niet alleen op gitaar soleert, maar ook zingt) of verdwijnt naar de achtergrond om andere, minder ervaren musici een kans te geven. De toegiften na de voorstelling bestaan uitsluitend uit gezamenlijke nummers. Geen Herman van Veen die, zoals in 1971, het ene na het andere verzoeknummer zingt en tot ergernis van suppoosten en toneelmeesters nog een extra uur het podium bezet houdt. In 2014 zit na

twintig minuten toegiften de voorstelling erop.

Omdat hij in de afgelopen 43 jaar in het Amsterdamse theater kind aan huis is geworden, overhandigt de directeur hem aan het eind van de show op symbolische wijze de sleutel van de voordeur. Zo kan hij, wanneer hij maar wil, ook na sluitingstijd, zijn vrijplaats binnenstappen.

Hier scheppen dwazen
chaos in de orde
hier heerst verdeeld
dictator zot
vallen carrières als kometen
hier gelooft geen ene hond
en niemand meer wil weten

hier tovert het konijn
een goochelaar
hier neukt de imam
met de rabbijn

hier hyperventileert
de prima donna
een aria in fa

Fragment uit *Vrijplaats*. Tekst en muziek: Herman van Veen (2014)

Het warme nest

*Over het veilige gezin en het paradijs van de Kievitdwarsstraat;
de montessorischool, stiekeme viooletudes op zolder en een biljart
als allereerste podium; het sprongetje van Scapino*

Die dag hangt een stille, loodgrijze lucht boven de stad. Wie scherp luistert, wordt een doffe bromtoon gewaar die langzaam luider wordt. Even later scheren zes Lancaster-bommenwerpers over Utrecht. De viermotorige vliegtuigen draaien eerst een wijde cirkel boven de stad om vervolgens traag te dalen. Bij Lage Weide droppen ze in het kader van Operatie Manna vijfduizend voedselpakketten, die de inwoners met grote vreugde begroeten. Sommige pakketten komen in particuliere handen terecht, zodat diezelfde dag op de zwarte markt blikjes melk te koop zijn voor acht gulden per stuk. Ook in het westen van Nederland hebben de in totaal 330 vliegtuigen van het geallieerde Bomber Command voedsel afgeworpen.

Het is 2 mei 1945. In de Utrechtse Vogelenbuurt worden de voedseldroppings met gejuich onthaald. Ook in Kievitdwarsstraat 52, waar de familie Van Veen woont. In Herman van Veens autobiografie *Voor ik het vergeet, deel 1* beschrijft hij hoe een blik voedsel, zo uit de lucht, in de piepkleine achtertuin van enkele vierkante meters neerploft. Dat had op een drama kunnen uitlopen als in die tuin de kinderwagen had gestaan van Hermannus Jantinus van Veen, roepnaam Herman. Zes weken eerder is de vader in het holst van de nacht, ondanks het uitgaansverbod, op zijn fiets met houten banden gesprongen. Op de bagagedrager klemt zijn hoogzwangere vrouw zich aan hem vast. Zo snel hij kan trapt hij naar het Academisch Ziekenhuis. Het hobbe-

lige tochtje door het duister duurt een minuut of twintig. Het ziekenhuis verkeert nog deels in onttakelde toestand door de geallieerde luchtaanval van november 1944, waarbij 61 gewonden en 21 doden vielen. Maar om vier uur in de vroege ochtend van 14 maart 1945 barst het van het leven en wordt een gezonde jongen geboren, een negenponder. Uiteindelijk zal het gezin Van Veen drie kinderen tellen: Hanneke (1942), Herman (1945) en Mary (1949).

De laatste maanden van de Hongerwinter zijn ook voor de familie Van Veen een kwestie van overleven. Vader Jan Frederik Albertus van Veen (1918-2000) is actief in het verzet, maar als hij wordt gevelde door dysenterie kan hij niet deelnemen aan een belangrijke actie tegen de Duitsers. Twee van zijn vrienden die wel meedoen, worden doodgeschoten. Dat blijft hem de rest van zijn leven achtervolgen en leidt jaarlijks op 4 en 5 mei tot 48 uur lang lichte paniek in huize Van Veen. Vader Jan is dan dronken en onbenaderbaar.

Herman van Veen groeit op in een open, socialistisch nest in een bevrijd Nederland. Zijn vader is geboren in Meppel, waar diens vader handelde in granen, meel en later in reukwater. Als Jan twee jaar is, emigreert zijn familie vanuit Drenthe naar Utrecht, waar hij opgroeit en uiteindelijk in de grafische sector terechtkomt. In Utrecht ontmoet hij ook zijn toekomstige vrouw, Alberdina Verhoef (1918-2000), drie weken ouder dan hij. Deze sigarenmakersdochter komt uit een familie die al drie generaties lang in de stad woont. Op 7 januari 1942 treedt ze met Jan van Veen in het huwelijk.

Warm, gezellig en gastvrij. Zo was het gezin volgens Mary van Veen, de vier jaar jongere zus van Herman. In de naoorlogse jaren hebben ze het niet breed en de ouders moeten hard werken om de eindjes aan elkaar te knopen. Hoewel er nauwelijks over wordt gesproken, zit de oorlog altijd aan tafel en krijgen de kinderen met de paplepel ingegoten dat vrijheid niet iets vanzelfsprekends is.

Moeder Van Veen werkt vooral binnenshuis, verdient wat bij als werkster en zorgt dagelijks voor een brandschoon huis. Op woensdag staat er gehakt op tafel, op vrijdag vis. In de herinnering van zoon Herman zingt ze of heeft ze de radio aanstaan: 'Ze hield van

Bing Crosby, Nat King Cole, Vera Lynn. Zette de stofzuiger af als Edith Piaf op de radio was, van haar grandioze verdriet zong en het lot vertolkte van de marginalen, de pooiers en de hoeren. Wij moesten dan zo stil zijn als sneeuw.' Is ze van Joodse afkomst? Daar zijn geen harde bewijzen voor, alleen vermoedens. Zelf spreekt ze er in elk geval nooit over. Volgens Van Veen is het onderwerp in het gezin taboe, niet alleen tijdens, maar ook na de oorlog. Van moederszijde, zo concludeert hij, is de familiegeschiedenis 'volledig weggespoeld, compleet uit het systeem' verbannen.

Vader Jan is een rasoptimist en altijd vrolijk, een 'oprechte man met het hart op de tong'. Hij is ook een socialist van de oude stempel. Ooit heeft hij aan amateurbaret gedaan, maar hij is daar weer mee gestopt: 'Die rotoorlog kwam ertussen. En je was getrouwd, dat ging voor. En natuurlijk ook een beetje bang voor moeder de vrouw, hè.' Om tijdens de Tweede Wereldoorlog aan de *Arbeitseinsatz* in Duitsland te ontkomen, giet hij fosfor over zijn handen. Volgens zoon Herman lijken die handen van zijn vader door de dunne huid wel 'doorzichtig' en ziet hij 'zijn aderen als paarse wormen bewegen'. Het ziet er angstaanjagender uit dan het is, maar heeft het beoogde effect. Met die handen kan hij blijven doorwerken als typograaf, als letterzetter, voor de verzetskrant *Het Parool* bij Drukkerij Bosch in Utrecht.

Jan van Veen is een echte organisator: hij is voorzitter van de personeelsvereniging en van de grafische bond. Voor de zaak organiseert hij kleurrijke personeelsfeestjes, steeds met een bepaald thema: het Griekse feest, het Russische feest, het Hongaarse feest. Het hele jaar door is hij in zijn vrije tijd met de voorbereidingen bezig. In december vertolkt hij stevast, 28 jaar lang, de rol van Sinterklaas. Daarbij gaat hij niet alleen op huisbezoek bij de gezinnen van zijn collega's, maar is hij ook het plechtige middelpunt op het grote sinterklaasfeest in de benedenzaal van Hotel Pays-Bas aan het Utrechtse Janskerkhof. Daar zit de hete zaal volgestouwd met kinderen van werknemers. Mary van Veen is er een van: 'Mijn vader speelt de rol van Sinterklaas zo overtuigend dat zelfs ik lange tijd niet in de gaten heb dat ik bij mijn eigen vader op schoot zit.'

'Mijn ouders, ja dat is een groot iets in mijn leven.' Herman van

Veen is niet bepaald het bewijs van de stelling dat kunstenaars gebaat zijn bij een ongelukkige jeugd. 'Ik kom echt uit een warm nest. En ik zie daar de verschrikkelijk grote waarde van in,' stelt hij vast. Zijn ouders zijn volgens eigen zeggen van enorme invloed geweest op zijn latere wereldbeeld. In zijn hele werk geeft hij er blijk van hoezeer hij ze adoreert en vereert. Ze hebben hem laten opgroeien in een sfeer van vertrouwen en veiligheid; ze hebben het hem mogelijk gemaakt om volop en ongestoord kind te zijn.

Toch wordt die gelukkige jeugd rond zijn zevende jaar even onderbroken. Hij krijgt last van nierbloedingen die een jaar lang aanhouden, een gevolg van de slechte voeding direct na de oorlog. Eerst ligt hij een paar dagen met 41 graden koorts in het Diaconessenhuis. Later blikkt hij erop terug hoe ziek hij is geweest en bijna is doodgegaan. Penicilline en dokter Sjamsoedin hebben hem gered. 'Mijn billen leken wel twee speldenkussens. Dat had geen pijn gedaan. De diaconessen van het ziekenhuis prikten heel zorgvuldig.' Eenmaal weer thuis blijkt dat hij onvoldoende is hersteld. Hij blijft te bleek en mager, zodat hij tamelijk abrupt voor een veel langere periode van het vertrouwde, warme thuisnest wordt gescheiden.

Samen met een aantal andere bleekneuzen brengt hij enkele weken door in het Boschhuis op de Veluwe, een vakantiekolonie voor kinderen. In het voorjaar van 1952 reist hij met een paar andere, voor hem onbekende Utrechtse kinderen per trein naar Nunspeet. In zijn tas wat kleding, een knuffel en een groen boekje van Annie M.G. Schmidt, *Het fluitketeltje en andere versjes*. Van zijn vader krijgt hij een gesloten envelop mee die hij alleen mag openen als hij niet anders meer kan. De envelop blijft dicht. Pas later bij thuiskomst blijkt zijn vader er een enkeltje Nunspeet-Utrecht in te hebben gestopt.

Volgens Herman draait alles in het koloniehuis om de drie r'en: Rust, Reinheid, Regelmaat. Veel wandelen, veel slapen in de buitenlucht, gezond eten en bij alles bosbessensap drinken. Het wordt bij binnenkomst direct duidelijk dat het Herman hier niet zal bevallen wanneer een enge bebrilde mevrouw met lippen als scheermessen de kinderen uitlegt dat ze hier niet thuis zijn en dat alles dus anders is. Nadat ze een rare blauwe hansop hebben aangetrokken, worden

de jongens en meisjes van elkaar gescheiden en moet hij zijn knuffeltje inleveren. Hij hoopt in stilte dat zijn ouders hem weer snel komen ophalen: 'Niemand meer die mij voorlas, een liedje voor me zong, me kietelde voor het slapengaan. Mijn tranen waren op. Zou ik die envelop openmaken?' Terugblikkend op die moeilijke periode, waarin hij het thuisfront mist en zich eenzaam voelt, constateert hij dat hij het heeft overleefd. Dankzij zijn ouders, goede verpleging en goede artsen. Zijn ouders maakten hem duidelijk: zonder hulp was hij als baby al doodgegaan. 'En later zou ik het opnieuw niet hebben overleefd zonder zorg van anderen.'

Voordat de oorlog begint is het crisistijd. In Utrecht staan verschillende huizen leeg. De ouders van Herman 'kraken' eind jaren dertig eenvoudigweg zo'n leegstaand huis in de Vogelenbuurt. Het is een smal, hoog rijtjeshuis met een eiken voordeur, met daarin drie kleine ondoorzichtige raampjes en daarnaast een koperen opwindbel. Het huis telt drie verdiepingen en vijf kamers, centrale verwarming is er niet. Van Veen zal er tot aan zijn eerste huwelijk in 1967 blijven wonen. Hij heeft kleurrijke herinneringen aan dat huis: in hoogglans geschilderde deuren, het behang van bleke bloemetjes, de plafonds van sierlijke plamuur, waar je van alles in kon zien als je ziek lag met de bof of mazelen. 'De plinten strenge strepen, auto-wegen voor mieren die om moesten lopen omdat in iedere hoek van de kamer een stuiver lag. Mieren hebben een hekel aan koper.' Met grote liefde en aandacht voor detail roept hij in zijn latere liedjes en boekteksten die sfeer op waarin hij zo gelukkig opgroeit.

Oorspronkelijk heeft het huis op zolder vier piepkleine kamertjes. Drie daarvan heeft vader Van Veen tijdens de Hongerwinter ontmanteld. Het hout heeft hij nodig als brandstof voor de kachel in de huiskamer. Na de oorlog blijft de zolder in onttakelde toestand, op het enig overgebleven kamertje na: dat van Herman. Een tijdlang slaapt hij op de eerste verdieping in een ruimte met harmonica-deuren naast de ouderlijke slaapkamer. Maar de zolder is zijn universum waar hij later ook met zijn viooletudes bezig zal zijn, 'heel zachtjes zodat niemand van mijn vriendjes het kon horen.' Want

viool vinden ze bij hen in de straat 'kattengejammer, iets voor meisjes.' Muziek vult het huis als Herman na zijn toelating tot het conservatorium in 1962 in de huiskamer de beschikking krijgt over een piano. De aankoop daarvan is mogelijk gemaakt dankzij een lening van zijn oom Frans aan zijn ouders.

Het ouderlijk huis is nogal gehorig: iedereen hoort iedereen. Zus Mary herinnert zich nog levendig de geluidsoverlast uit de periode dat Herman op het conservatorium zit. Op een gegeven moment was hij alleen maar met muziek bezig, vertelt ze. 'Als ik van de middelbare school thuiskwam, oefende hij viool of gaf zangles aan een paar leerlingen en dan hoorde ik al die toonladders.' Haar zus Hanneke was getrouwd met een cellist en ook die gaf bij hen in huis regelmatig les. Soms tegelijk met Herman. 'Dan ging ik beneden maar op mijn manier op de piano spelen. Ik had dikwijls het gevoel dat ik mijn huis kwijt was.'

Niet alleen de sfeer in gezin en huis is als een warm bad voor de kleine Herman. Het huis staat in een korte straat waar iedereen iedereen kent. Aan de overkant woont Hermans grootvader (de vader van zijn vader); schuin tegenover op nummer 47 woont zijn vriendje Maks van Tuil. Verder wonen er in de buurt middenstanders, een prostituee met praktijk aan huis en studenten. Ook deze vertrouwde omgeving zal in de jaren dat Herman hier opgroeit zijn dichterlijke talent vormen en zijn latere werk beïnvloeden. Een doodgewoon Utrechts straatje verandert in een fantastisch paradijs. Volgens Van Veen vormde de straat zijn 'kosmos': 'Elke put een stad, elke stoeprand een weg, de lantaarnpalen waren bomen, de lampen het heelal, brievenbussen oren van de deuren, vensterbanken om te klimmen, te zitten, te kijken en te schrijven.'

Zijn zelfgeschreven lied 'Kind' (1972) speelt zich af in die Utrechtse Kievtdwarsstraat. Drieëntwintig jaar heeft hij daar gewoond, en daardoor heeft hij die omgeving goed leren kennen. Dat is volgens Van Veen net als met Willem Wilmink; die woonde in 'zijn' Javastraat in Enschede. 'Wij komen die straat nooit meer uit. Ik voer alles terug naar die straat.' Of het nu gaat om Blonde Truus de hoer,

om Saddam Hoessein of Bush, om God of een engel, met het grootste gemak laat Herman ze allemaal in de Kievitdwarsstraat wonen.

Het zijn de jaren vijftig van de voddeman en de scharensleep die nog langs de deur komen, van de kolenboer met zijn juten zakken met kolen voor de kachel, van de orgelman, de groenteboer met kar en paard, van de melkboer met zijn hondenwagen. Het zijn ook de tijden dat de doden nog met paard-en-wagen worden vervoerd. Van Veen ziet het allemaal. Het is voedsel voor zijn fantasie.

'Kind'

Een vierkant is een ruit,
een glas waardoor je kijkt
in de straat
waar alles net zo gaat.

Is grootvader zo oud
als je zegt dat ie is?
Ik ben jong
en ik zie net zoveel als hij.

Ik zie: de buurvrouw heeft een bijbel
want ze gelooft in God,
Hij houdt haar op de been.

Want ze wil zo graag een kind
maar haar buik is te zwak.
Die moet sterk zijn en gezond.

Ja,
ik zie een man die haar bemint.
Ze strijkt z'n ondergoed.
Hij gaat met haar naar bed
en voor de rest
laat ie haar thuis.

Ik leer alsmaar meer
want als ik een fiets koop
ben ik sneller dan jij.

Ja,
en op 18bis woont Truus.
Ze heeft de grootste van de buurt,
ze had als eerste een beha,
ze droeg de kortste petticoat,
ze was het eerste ongesteld,
ze had voor iedere gril een vrind,
zij was de eerste met een kind.

Een vierkant is een ruit,
een glas waardoor je kijkt
in de straat
waar alles net zo gaat.

Tekst en muziek: Herman van Veen (1972)

In de straat wordt vooral gestoeprand en gevoetbald, een favoriet tijdverdrijf van de kleine Herman. Voor het oog van de buitenwereld is het een vrolijk ventje. Iedereen in zijn omgeving hoort hem regelmatig fluiten. Ook volgens zijn moeder is hij als kind een opgewekt jongetje dat altijd loopt te zingen: 'Nadat zijn zusje Mary is geboren, Herman is dan vier, vraagt een buurman een keer aan hem: "Zeg Herman, heb jij een zusje?" "Ja." "Hoe heet ze dan wel?" En Herman begint dat liedje te zingen van *Hay, hay, hay Maria, Maria van Bahia*. "Hé," zei de buurman, "ik vroeg hoe je zusje heet." Toen zei Herman: "Nou, luister dan, ik zing het toch? Maria heet ze."

Volgens zus Mary is Herman een avontuurlijk en onderzoekend jongetje, maar geen wildebras. In een interview uit 1971 geeft moeder Van Veen aan dat haar zoon al van jongs af aan roept: "Laat mij maar gaan." Ook toen hij leerde lopen: "Laat me maar los. Loslaten!"